

1946 m. vasario 13 d. Panevėžio aps. Panevėžio vls. Spirakių k. apylinkių Ažagų miške NKVD vidaus kariuomenės 25-ojo šaulių pulko kareiviai, NKVD ir NKGB Panevėžio aps. skyriaus darbuotojai vykdė karinę čekistų operaciją. Jos metu žuvo 3-iosios LLA Šiaurės apygardos vadas **Vladas Jozokas (Juozokas)-Petraitis**, jo adjutantas **Antanas Šležas-Šlevas**, partizanai **Jonas Žiburys-Šviesa**, **Motiejus Žiburys-Lūšis** ir du neatpažinti partizanai.

Žuvusiųjų palaikai niekinti Panevėžyje prie Šv. Petro ir Povilo bažnyčios, vėliau užkasti Dembavos gyvenvietėje, esančioje prie Panevėžio m.

VLADAS JOZOKAS (JUOZOKAS)- PETRAITIS

1920 10 20–1946 02 13

Vladas Jozokas (Juozokas) gimė 1920 m. spalio 20 d. Biržų aps. Pasvalio mstl. Baigė Pasvalio gimnaziją, 1940 m. spalio 1 d. – Kauno karo mokyklą (XV asp. laida), tačiau, prasidėjus sovietų okupacijai, karininko laipsnis jam nebuvo suteiktas.

Sovietų ir nacių okupacijos metais V. Jozokas (Juozokas) įsitraukė į pagrindinę veiklą. Lietuvos laisvės armijos (LLA) karys. Dirbo priešgaisrinės apsaugos inspektoriumi Vilniuje, o nuo 1943 m. spalio mėn. – Eišiškių priešgaisrinėje apsaugoje.

1944 m. rugsėjo–lapkričio mėn. Rytų Prūsijoje mokėsi Klenuvkos dvare įsteigtoje vokiečių žvalgybos mokykloje FAK-204, esančioje netoli Konicos. Vadovavo Ažuolo desantininkų grupei, 1944 m. gruodžio 22 d. nusileidusiai Panevėžio aps. Miežiškių vls.

1945 m. sausio 19–20 d. V. Jozokas (Juozokas)-Petraitis dalyvavo Gėlelių miške vykusiame desantininkų pasitarime, kuriame buvo svarstytas partizanų būrių iš patikimų žmonių organizavimo, jų apginklavimo, laisvės kovos tikslingumo klausimas, taip pat aptartos galimos palankios sukilimui sąlygos, jei Anglija su JAV paskelbtų Sovietų Sąjungai karą.

Tų pačių metų pradžioje lt. Steponui Girdžiūnui-Gegužiui ir kitiems LLA organizatoriams pavykus sukurti Žaliosios girios (Panevėžio) rinktinę V. Jozokas (Juozokas) vadovavo vienai iš joje veikusių keturių grupių. Grupės veikimo teritorija apėmė Panevėžio ir Miežiškių valsčius, Žaliosios girios pietinę dalį. 1945 m. sausio–kovo mėn. šią grupę sudarė 5 būriai.

1945 m. vasario mėn. partizanų organizavimo darbai buvo tiek pažengę, kad nuspręsta sudaryti 3-iosios LLA Šiaurės apygardos štabą. V. Jozokas (Juozokas)-Petraitis paskirtas šio štabo viršininko lt. S. Girdžiūno-Gegužio pavaduotoju. Formuojant štabą, Petraitis siekė sukurti vieningą Panevėžio rinktinę Gegužio vadovybėje ir buvo linkęs labiau pasitikėti jau partizaninėje veikloje pasižymėjusiais kovotojais, desantininkais, nei naujokais ar atsargos karininkais.

1945 m. vasarą organizacinis 3-iosios LLA Šiaurės apygardos darbas tęsėsi, kūrėsi stipri partizanų organizacija. Vasaros pabaigoje į apygardos sudėtį buvo įtraukta Žalioji rinktinė, vadovaujama kpt. I. Pucevičiaus-Radvilos. Nors 1945 m. rugpjūčio 26 d. Radvila žuvo, bet Žaliosios rinktinės partizanai panoro veikti apygardoje.

1945 m. antroje pusėje 3-iosios LLA Šiaurės apygardos teritorija apėmė Panevėžio aps. Kupiškio, Panevėžio, Pumpėnų, Pušaloto, Raguvos, Rozalimo, Smilgių, Subačiaus, Šeduvos, Šimonių ir Viešintų valsčius. Apygardos štabas praktiškai veikė kaip apygardos ir Žaliosios rinktinės vienu metu, vadovaudamas pavienėms partizanų grupėms. Štabui taip pat priklausė stipri pagrindinė organizacija Baltoji Lelija. Toks ginkluotojo pasipriešinimo judėjimas visoje Panevėžio aps. sunkino partizanų junginių administravimo darbą. Ne mažesnė problema buvo ir karininkai – jų trūko. Padėtį komplikavo ir ryšio su LLA vadovybe nutrūkimas.

1945 m. rugsėjo 6 d. žuvo S. Girdžiūnas-Gegužis. V. Jozokas (Juozokas)-Petraitis tęsė organizacinę apygardos veiklą. 1945 m. rugsėjo 16 d. jis surengė dvylikos Panevėžio aps. partizanų vadų pasitarimą, kuriame buvo oficialiai išrinktas

3-iosios LLA Šiaurės apygardos vadu. Tų pačių metų spalio 11 d. Petraitis gavo ilgai lauktą centrinio LLA štabo nario Leono Mureikos-Tauro laišką, kuriame buvo aprašyta padėtis Suvalkijoje, Tauro apygardos organizavimas, LLA vadovybės suaktyvėjimas. Visa tai skatino veikti ir patį V. Jozoką (Juozoką). 1945 m. pab.–1946 m. pr. Troškūnų vls. Gerkiškių miške jis susitiko su Vytauto apygardos partizanais ir iš kai kurių jų užuominų spėjo, kad Antano Slučkos-Šarūno vadovaujama rinktinė sutiko prisijungti prie panevėžiečių. Šventosios upė tapo skiriamąja 3-iosios LLA Šiaurės ir Vytauto apygardų riba.

1946 m. sausio 8 d. Petraitį vėl pasiekė LLA centrinio ir Kauno apygardos štabo adjutanto L. Mureikos-Tauro laiškas. Jame buvo informuojama, kad centrinis štabas veikia, nors labai nukentėjo dėl areštų. 1946 m. vasario 21 d. ryšininke Kotryna Ramanauskaitė-Snaigė iš Vilniaus į Panevėžio vls. Spirakių k. atvežė dar du svarbius paketus. Tada ji ir sužinojo, kad vasario 13 d. karinės operacijos metu V. Jozokas (Juozokas)-Petraitis buvo sunkiai sužeistas ir, neneredamas pasiduoti gyvas, nusišovė.

Centralizuota apygardos veikla praktiškai baigėsi.

ANTANAS ŠLEŽAS-ŠLEVAS

1918–1946 02 13

Antanas Šležas gimė 1918 m. Gyveno Šiaulių aps. Pakruojo vls.

1944 m. Rytų Prūsijoje mokėsi Klenuvkos dvare įsteigtoje vokiečių žvalgybos mokykloje FAK-204, esančioje netoli Konicos. Ažuolo desantininkų grupės, 1944 m. gruodžio 22 d. nusileidusios Panevėžio aps. Miežiškių vls., narys. 3-iosios LLA Šiaurės apygardos vado Vlodo Jozoko (Juozoko)-Petraitio adjutantas.

JONAS ŽIBURYS-ŠVIESA

1925 04 12–1946 02 13

Jonas Žiburys gimė 1925 m. balandžio 12 d. Felikso Žiburio ir Agotos Dyžaitės-Žiburienės šeimoje Biržų aps. Pušaloto vls. Eimuliškio k. Kartu augo sesuo Eugenija (g. 1921 m.) ir trys broliai: Feliksas (g. 1923 m.), Motiejus (g. 1919 m.) ir Petras (g. 1929 m.).

Prasidėjus antrajai sovietų okupacijai kartu su broliais Feliksu-Aru ir Motiejumi-Lūšimi tapo partizanais. 1945 m. kovo 27 d. dalyvavo Ažagų-Eimuliškio mūšyje su NKVD divizija ir buvo nesmarkiai sužeistas.

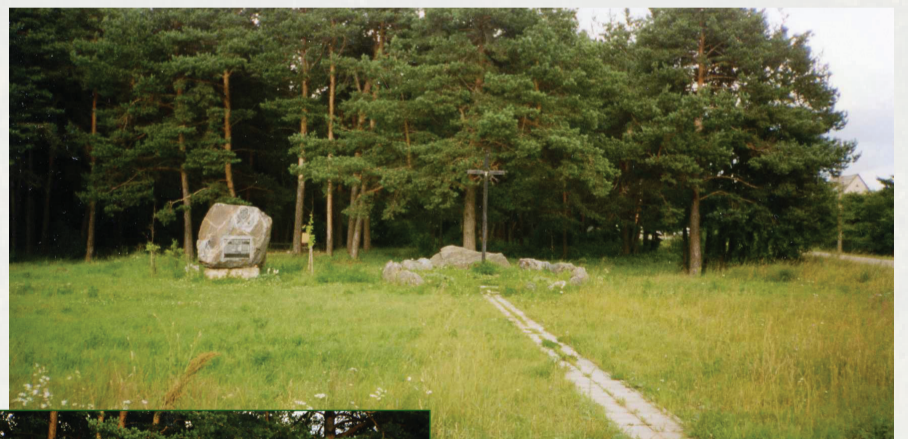
Tėvai, sesuo Eugenija ir brolis Petras buvo partizanų ryšininkai ir rėmėjai. 1945 m. rugpjūčio 30 d. visi jie buvo išstremti į Permės (Molotovo) sr. Po kelių mėnesių, 1945 m. lapkričio 2 d., tremtyje mirė tėvas.

Brolis Feliksas-Aras žuvo 1947 m. rugsėjo 5 d. Panevėžio aps. Pušaloto vls. Eimuliškio k. miške.

MOTIEJUS ŽIBURYS-LŪŠIS

1919 03 19–1946 02 13

Brolis Motiejus Žiburys gimė 1919 m. kovo 19 d. Biržų aps. Pušaloto vls. Eimuliškio k.

ŽUVE PARTIZANAI UŽ LIETUVOS LAISVĘ 1944-1954	
EIL. BANDZIUS KAZYS PAKRAKLIS	1909-1945.XII.28
EIL. RIUDULIS ALFONAS BANČIUS	1925-1945.XII.28
EIL. JUOZOKAS VLADAS PETRAITIS	1920-1946.II.13
EIL. ŽIBURYS JONAS ŠVIESA	1925-1946.II.13
EIL. ŽIBURYS MOTIEJUS LŪŠIS	1919-1946.II.13
EIL. ŽIBURYS FELIKSAS ARAS	1923-1947.IX.5
EIL. NEŽIMONAS DAUBA	1920-1946.II.13
EIL. NEŽIMONAS ŠEŠAS	1920-1946.II.20
EIL. PLĖTRA ALFONAS	1925-1946.II.20
EIL. STANKIUS VALENTAS	1922-1948

Paminklinė kompozicija šioje vietoje buvusiame Dembavos šiuikšlyne užkastiems 1944–1954 m. žuvusiems 3-iosios LLA Šiaurės, Vyčio ir Algimanto apygardų partizanams atminti. Bendras paminklinės vietos, paminklinio akmenų ir įrašo vaizdas. Panevėžio r. Velžio sen. Dembavos mstl. Dembavos / Pušynėlio g. Įrengta 1990 m. R. Trimonienės nuotr., 1996 m.